

Geliş Tarihi:
16.05.2024
Kabul Tarihi:
04.06.2024
Yayımlanma Tarihi:
28.06.2024

Kaynakça Gösterimi: Ekren, N. & Çınar, M. A. (2024).
Ekonomik istihbarat sisteminin küresel kriz
dönemlerinde makroekonomik performans göstergeleri
üzerinden değerlendirilmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(49), 1649-1671.
doi:10.46928/iticusbe.1485398

EKONOMİK İSTİHBARAT SİSTEMİNİN KÜRESEL KRİZ DÖNEMLERİNDE MAKROEKONOMİK PERFORMANS GÖSTERGELERİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRMESİ

Araştırma

Nazım Ekren

İstanbul Ticaret Üniversitesi
nazimekren@ticaret.edu.tr

Muhammed Ali Çınar

Sorumlu Yazar (Correspondence)
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
muhammedalicinar.34@gmail.com

Nazım EKREN, İstanbul Ticaret Üniversitesi İktisat bölümünde profesördür ve İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde Düşünce ve Proje Üretim Akademisi başkanlığı görevini yürütmektedir. Uzmanlık alanları; makro ekonomi, ekonomi politikası, ekonomi politik ve uygulamalı ekonomidir. Lisans ve lisansüstü öğrencilere çeşitli dersler vermektedir.

Muhammed Ali ÇINAR, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler ve İktisat lisans bölümlerinde eğitim almıştır. İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde İktisat bölümü yüksek lisans öğrenciliğini tamamlamıştır. Siyaset bilimi, makroekonomi, krizler, ekonomi politik, güvenlik ve savunma stratejisi alanlarında çalışmaktadır.

EKONOMİK İSTİHBARAT SİSTEMİNİN KÜRESEL KRİZ DÖNEMLERİNDE MAKROEKONOMİK PERFORMANS GÖSTERGELERİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRMESİ

Nazım Ekren
nazimekren@ticaret.edu.tr
Muhammed Ali Çınar
muhammedalicinar.34@gmail.com

Özet

Küreselleşme süreci, dünya genelinde ekonomik büyümeyi hızlandırırken aynı zamanda yeni risk ve zorlukları beraberinde getirmektedir. 2008 Finans Krizi ve COVID-19 krizi başta olmak üzere 21.yüzyıldaki küresel krizler, bu risklerin ve kırılganlıkların en somut örneklerini sunmaktadır. Küresel krizler; finansal dalgalanmalar, ekonomik durgunluklar ve tedarik zinciri bozulmaları gibi faktörlerle dünya ekonomisini sarsan karma olaylar bütünüdür. Krizlerin etkileri, ulusal ekonomilerden işletmelere ve bireylere kadar her düzeyde hissedilebilir. Yeni dönemde ulusal ekonomilerini veri ve bilgiyi derleme değerlendirme kapasitesine yönelik ekonomik istihbarat çalışmaları, krizlerin önlenmesi ve yönetilmesi açısından temel bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Ekonomik istihbarat sistemi, bu süreçte krizlerin değerlendirilmesi ve yönetilmesine dair öngörüler sağlayarak, bu tür krizlerin etkilerinin azaltılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ekonomik istihbarat sistemi, kriz dönemlerinde ulusal ekonominin, güçlü ve zayıf yönlerini belirlemenin yanı sıra paydaşların ve politika yapıcıların, kriz yönetimi stratejileri oluşturmasına da yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda, ekonomik krizlerin etkisini azaltmak ve ekonomik toparlanmayı hızlandırmak için politika önerileri sunma aşamasında da önemli bir rol ve fonksiyona sahiptir.

Amaç: 2000-2022 döneminde G20 ülkelerinin (Avrupa Birliği üyeleri dahil) verileri incelenerek kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ve sahip olmayan ülkelerin, ekonomik büyüme performansını ve kriz dönemindeki makroekonomik yönetim stratejilerini incelemektir.

Yöntem: 2000-2022 dönemi için G20 üyesi olan ülkelerin (Avrupa Birliği üyeleri dahil) cari işlemler dengesi, dışa açıklık derecesi, kamu nihai tüketim oranı/GSYH, sabit sermaye oluşumu, tüketici enflasyonu gibi makroekonomik performans verileri kullanılarak oluşturulan grafiklerle karşılaştırmalı statik analiz gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ülkelerin, güçlü alanlarının sürdürülebilirliğini korurken, zayıf alanlarını belirleyip geliştirebildikleri tahmin edilmektedir. Buna karşılık, kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan ülkelerin, güçlü ve zayıf yönlerini gerçekçi bir şekilde tespit etmekte zorluk yaşadığı, dolayısıyla bu alanların daha kırılgan hale gelme riskinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Özgün Değer: Çalışma iyi tasarlanmış bir ekonomik istihbarat sisteminin, ulusal ekonomik istikrarın sağlanmasına ve uluslararası ekonomik ilişkilerin dinamiklerini anlamaya yönelik önemli bir rehber niteliği olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kriz, Ekonomik İstihbarat, Büyüme, İstikrar, Küreselleşme, Ekonomi Politik

JEL Sınıflandırması: E6, E61, C01

EVALUATION OF THE ECONOMIC INTELLIGENCE SYSTEM ON MACROECONOMIC PERFORMANCE INDICATORS IN THE GLOBAL CRISIS PERIODS

Abstract

While the globalization process accelerates economic growth worldwide, it also creates new risks and challenges at the same time. The global crises of the 21st century, particularly the 2008 Financial Crisis and the COVID-19 pandemic, provide the most concrete examples of these risks and vulnerabilities. Global crises are a complex set of events that change the world economy through factors such as financial fluctuations, economic recessions and supply chain disruptions. The effects of crises can be felt at all levels, from national economies to businesses and individuals. In the new period, economic intelligence studies on the capacity of national economies to compile data and information stand out as a fundamental factor in preventing and managing crises. The economic intelligence system has an important role to play in mitigating the impact of such crises by providing insights into the assessment and management of crises in this process. Economic intelligence not only identifies the strengths and weaknesses of the national economy in times of crisis, but also helps stakeholders and policymakers formulate crisis management strategies. It also has an important role and function in providing policy recommendations to mitigate the impact of economic crises and accelerate economic recovery.

Purpose: Analyzing the economic growth performance and macroeconomic management strategies during crises in countries with and without institutionalized economic intelligence systems by analyzing the data of G20 countries (including European Union members) in the period 2000-2022.

Method: A comparative static analysis was carried out for the period 2000-2022 with graphs created using macroeconomic performance data such as current account balance, degree of openness, public final consumption ratio/GDP, fixed capital formation, consumer inflation of G20 member countries (including European Union members).

Results: It is estimated that countries that have an institutional economic intelligence system are able to identify and improve their weak areas while maintaining the sustainability of their strong areas. In addition, countries that do not have an institutionalized economic intelligence system have difficulty in realistically identifying their strengths and weaknesses, and thus run a high risk of becoming more vulnerable in these areas.

Originality: The study suggests that a well-designed economic intelligence system is an important guide to ensuring national economic stability and understanding the dynamics of international economic relations.

Key Words: Crisis, Economic Intelligence, Growth, Stability, Globalization, Political Economy

JEL Classification: E6, E61, C01

GİRİŞ

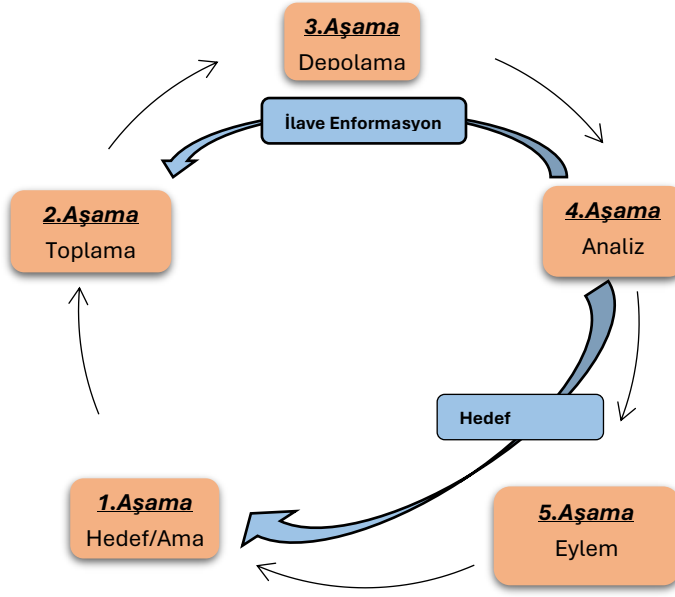
Küresel krizler; finansal istikrarsızlık, ekonomik durgunluklar, tedarik zinciri kesintileri ve politik kargaşa gibi faktörlerle dünya ekonomisini derinden etkileyen olaylar olarak ortaya çıkmaktadır. Bu krizler, ekonomik ve finansal piyasalarda keskin dalgalanmalar, küresel ticaretin yavaşlaması ve ulusal ekonomilerin gerilemesi gibi ciddi sonuçlar oluşturabilmektedir. 21.yüzyılda, 2008 Küresel Finans Krizi ve COVID-19 Krizi gibi çeşitli siyasi, ekonomik ve toplumsal krizler silsilesi gerçekleşmiştir. Bu krizler, ulusal ve uluslararası yapı ve ilişkiler sisteminde, kırılmalıklara neden olarak çözülmesi zor ve istikrarsız bir küresel görünüm oluşturmuştur. Küreselleşme kavramının sosyal, siyasal, finansal ve ekonomik boyutlar arasında ileri ve geri bağlantılar ile karşılıklı etkileşim oluşturması 21.yüzyıldaki kırılmalıklardan daha da derinleşme sebebidir. Aynı zamanda ulusal ve uluslararası paydaşların da sıkı yapılarla bağlılığı, krizlerin yaygınlaşmasına ya da derinleşmesine doğrudan katkıda bulunmaktadır. Küreselleşme ekseninde oluşan yeni makroekonomik görünümde, paydaşların güçlü ve zayıf yanlarının analizi, doğru ve yerinde yönetim kalitesi, ulusların rekabet kapasitesindeki avantajını ya da dezavantajını etkilemektedir. Olağan ve olağanüstü dönemlerde rekabet kapasitesinin doğru yönetimi için ise kurumsal ekonomik istihbarat sisteminin rol ve fonksiyonu ön planda tutulmaktadır. Ekonomik istihbarat sistemi, çeşitli veri kaynaklarından bilgi toplama, analiz etme ve karar vericilere doğru ve zamanında bilgi sağlama kapasitesi ile küresel krizlerin hem öncesinde hem de sonrasında paydaşların performans kalitesini artırmada kritik bir konuma sahiptir.

2008 Küresel Finans Krizi ve COVID-19, krizlerin farklı nedenlerle ve beklenmedik şekilde patlak verebileceğini gösteren iki çarpıcı örnektir. Ekonomik istihbarat sistemi, bu tür krizlerin belirtilerini erken dönemde tespit edebilme ve karar alıcıları potansiyel riskler konusunda doğru bilgilendirme kapasitesine sahiptir. Ekonomik istihbarat sistemi, ekonomik tehlikeleri tahmin edebilme kapasitesinden dolayı hükümetlere, şirketlere ve diğer paydaşlara erken dönem eylem planı oluşturma imkânı sağlamaktadır. Özellikle kriz anında ekonomik istihbarat sistemi, krizin boyutunu, etkilenen sektörleri ve ekonomik istikrar üzerindeki olası sonuçlarını değerlendirmek için kriz yönetimi ve müdahale stratejilerinin oluşturulmasında kritik bir konumdadır. Kriz sonrası dönemde, etkileri hafifletmek ve toparlanmayı hızlandırmak için bilgiye dayalı karar alma mekanizması ile paydaşların tercih ve önceliklerinin düzenlenmesi sağlanmaktadır. Kriz sonrası dönemde ekonomik istihbarat sistemi, ekonomik toparlanmanın izlenmesi ve sürdürülebilir büyüme stratejilerinin geliştirilmesi için paydaşların, yönlendirme sürecini oluşturmaktadır. Bu dönemde, krizden etkilenen sektörlerin performansını izleyerek ve gelecekteki büyüme alanlarını belirleyerek, hükümetlerin ve şirketlerin uzun vadeli istikrar programı oluşturmalarına da katkı sunmaktadır (Ekren & Çınar, 2023).

Ulusal ekonomik güvenlik ve savunma konsepti çerçevesinde uygulanan ekonomik istihbarat sistemi, ulusal düzeyde istikrarlı bir ekonomik ortam oluşturma yanı sıra uluslararası ilişkilerin dinamiklerini de etkileyebilecek bir rol ve fonksiyona da sahiptir. Özellikle yeni dönemde, değişen teknolojik koşullar

ve ekonomik kurallar, ulusal ekonomik güvenlik ve savunma konseptlerinin de yeniden şekillenmesine neden olmuştur. Bu gelişmeler, paydaşların minimum maliyetle maksimum fayda elde etme amacını desteklemektedir. Bu nedenle, ekonomik istihbarat sistemi, bireysel, kurumsal ve ulusal düzeyde ekonomik başarı ve refah için vazgeçilmez bir araç haline gelmiştir. Refah düzeyi ve kalitesinin, üretilen ve tüketilen mal, hizmet ve finans ürünlerinin bileşimine bağlı olduğu için ekonomik istihbarat modelinin kaliteli ve sistematik şekilde uygulanması bu noktada önemlidir. Bu sayede paydaşlar, ekonomik amaçlarını ve hedeflerini etkinlik, verimlilik ve alternatif maliyetlere uygun şekilde gerçekleştirme kapasitesine sahip olacaktır.

Ekonomik istihbaratın uygulanma sürecinde ise veri ve bilginin hiyerarşik yapısı merkezde yer almaktadır. Küreselleşme döneminde bilgi hiyerarşisi; veri, enformasyon, bilgi ve akıl şeklinde bir ilişkiler ağı olarak ortaya çıkmıştır. Bu hiyerarşi, verinin toplanmasından aklın oluşumuna kadar uzanan bir süreci kapsamaktadır. Teknik ve bilişsel eylemler açısından toplama, düzenleme, özetleme, analiz, sentez ve karar alma adımlarını içerir. Bu süreçte, veriler düzenlenip anlamlı bir topluluk haline getirilir, ardından özetlenir, analiz edilir ve sentezlenerek bilgiye dönüştürülür. Son aşamada bilgi, karar alma aşamasında akla dönüşür (Gülseçen, 2013). Bilgi hiyerarşisinin bu basit fakat etkili yapısı, ekonomik istihbarat faaliyetlerinin temelini oluşturmaktadır. Ekonomik istihbaratın hiyerarşik düzeni en tepede devlet istihbaratını, ardından şirket istihbaratını ve en sonunda birey istihbaratını içermektedir. Bu hiyerarşik yapı, ulusal ekonomik güvenlik ve savunma konseptinin oluşturulması için gerekli bilgilerin toplanmasını sağlamaktadır (Zelikow, 1997). Ekonomik istihbarat faaliyetlerinin temel amacı, ekonomik güvenliği sağlamak ve ekonomik döngünün sorunsuz çalışmasını garanti etmektir. Bu döngü, ekonomik istihbarat çarkı olarak adlandırılabilir ve sürecin her aşamasında doğruluk ve güvenilirlik esas alınır. Bu nedenle, bilgi hiyerarşisinin doğru bir şekilde uygulanması, ekonomik istihbaratın başarıya ulaşmasında kritik rol oynamaktadır. Doğru istihbarat ve güçlü analiz, stratejik karar alma sürecini destekler ve ulusal ekonomik güvenlikten, şirketlerin rekabet kapasitesine kadar geniş bir yelpazede paydaşlara avantaj sağlar.

Şekil 1. Ekonomik İstihbarat Döngüsü
Kaynak. (Çınar, 2023)

Ekonomik istihbaratın uygulanmasında birkaç kritik aşama mevcuttur. İlk aşama, ekonomik istihbarat sürecinin hedeflerini veya amaçlarını belirlemektir. Bu, hangi bilgilerin ve verilerin toplanacağına dair genel bir çerçeve sağlamaktadır. İkinci aşama, bu hedefler doğrultusunda genel bilgileri keşfetme ve toplama sürecini içerir. Üçüncü aşama, benzer bilgilerin bir araya getirilip kıymetlendirilmesi yani paydaşların nasıl yönlendirileceğine ilişkin analizlerin yapılmasıdır. Bu kıymetlendirme sürecinde, haberlerin istihbarat değeri, kaynağın güvenilirliği ve haberin doğruluk derecesi değerlendirilir. Bu analizlerin ardından, dördüncü aşama olarak yorum ve analiz süreci gelmektedir. Bu aşamada, elde edilen bilgiler üzerinden gelişmelerin ve olayların anlamı ve önemi değerlendirilerek kesin bir sonuca varılmaya çalışılır (Clerc, 1998). Son aşamada, analizler sonucunda elde edilen bilgiler uygun birimlere dağıtılarak, doğru zamanda ve doğru formatta bu bilgiye ihtiyaç duyan kurumlara iletilir. Bu adımların tümü, ekonomik istihbarat sürecinin verimli ve etkili bir şekilde işleyebilmesi için önemlidir. Kurumsal ekonomik istihbarat, kesintisiz bir faaliyet olduğu için bu süreç bir çarka benzetilir. Çarkın bir safhasında, analiz yapan birimler devletin milli güvenlik politikaları doğrultusunda istihbarat ihtiyaçlarını belirleyerek operasyon birimlerine iletebilir. Son aşamada, bilginin paylaşımı tamamlandıktan sonra, bilgi verilen ilgili kurumlar sadece bu istihbaratı kullanmakla kalmaz, aynı zamanda sürekli olarak gözden geçirilip değerlendirilen öncelikler çerçevesinde yeni istihbarat ihtiyaçlarını tespit etmeyi ve bu süreci sürdürmeyi hedefler (Çınar, 2023).

Bir diğer önemli husus ise veri ve bilgi toplama sürecinde doğruluğun sağlanmasıdır. Veri ve bilgi karartma veya karşı istihbarat stratejileriyle yanılgıya düşme riski her zaman mevcuttur. Bu tür durumlarla karşılaşıldığında veya beklenen sonuçlara ulaşılmadığında, birinci aşama olan hedef veya amacın yeniden şekillenmesi ve yeni bir döngünün başlatılması gerekebilir. Bu, ekonomik istihbarat

sürecinin sürekli olarak geliştiğini ve uyum sağladığını gösterir. Bu nedenle, süreç boyunca esnek olmak ve doğruluk ile güvenilirliği ön planda tutmak hayati öneme sahiptir (Güldiken, 2006).

Bu çalışmada, kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan ülkelerin sürdürülebilir ve istikrarlı bir ekonomik görünüm elde edebilmek için bir uyarı sistemine ihtiyaç duyduğu vurgulanmaktadır. Bu sistem, makroekonomik stratejik plana dayalı olarak, paydaşların izleyebileceği bir yol haritası rolünü üstlenecektir. Kurumsal ekonomik istihbarat konseptini temel alan bu çalışmada, ülkelerin ekonomik krizleri önceden tespit etmelerine ve istikrarı sürdürmek için gerekli adımları atmalarına yardımcı olabileceği görülmektedir. Bu bağlamda, çalışmada kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ve olmayan ülkelerin sürdürülebilir ekonomik ortamı oluşturma kapasiteleri incelenmektedir. Çalışmada, kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip ülkelerin, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve istikrar sağlama konusunda diğer ülkelere kıyasla daha avantajlı olabileceği öne sürülmektedir. Buna karşın, bu tür bir sisteme sahip olmayan ülkelerin, ekonomik belirsizlikler ve krizlere karşı daha savunmasız olabileceği de düşünülmektedir. Bu nedenle, makroekonomik stratejik planlamaya dayalı bir uyarı sisteminin, bu ülkeler için sürdürülebilir bir ekonomik ortam oluşturma yolunda kritik bir araç olması muhtemeldir. Çalışmada öncelikle 2000-2022 dönemi için G20 üyesi olan ülkelerin (Avrupa Birliği üyeleri dahil) cari işlemler dengesi, dışa açıklık derecesi, kamu nihai tüketim oranı/GSYH, sabit sermaye oluşumu, tüketici enflasyonu gibi makroekonomik performans verileri kullanılarak oluşturulan grafikler ile karşılaştırmalı statik bir analiz gerçekleştirilmektedir. Bu analizler doğrultusunda kriz öncesi, kriz anı ve kriz sonrası dönemlerde ekonomik istihbarat sisteminin performans analizi gerçekleştirilmektedir.

Literatür

Literatürde yer alan ekonomik istihbarat çalışmaları genel olarak kurumsal ekonomik istihbarat sisteminin rol ve fonksiyonunu yapı ve ilişkilerini dikkate alarak değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Clerc (1998) çalışmasında, Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve iki kutuplu sistemin çökmesiyle birlikte küreselleşmenin etkisiyle yeni bir ekonomik coğrafyanın oluştuğuna dikkat çekmektedir. Bu yeni ekonomik sistemde, çokuluslu şirketlerin birbirleriyle küresel ekonomik rekabet ortamında karşı karşıya geldiği belirtilmektedir. Bu rekabet ortamında, ticari alanda geri planda kalan yükselen ekonomilerin, gelişmiş ülkeler gibi rekabet kapasitelerini artıracak ekonomik istihbarat sistemlerini uygulaması gerektiği görüşüne yer verilmektedir.

Potter (1998) çalışmasında, Soğuk Savaş'ın sona ermesinden bu yana, devletler arasındaki rekabetin ideolojik veya askeri hatlardan çok ekonomik hatlarda sürdüğünü ve bu sürecin istihbarat servislerinin ulusal ekonomik güvenliği koruma ve geliştirmedeki rolünü artırdığını ele almaktadır. Bu değişen dinamik, ulusların ekonomik çıkarlarının korunmasında ve küresel rekabet ortamında avantaj elde

etmede istihbarat servislerinin yeni roller üstlenmesini gerektirmektedir. Çalışmada sürecin analizi ulusların yeni dönemde uyguladıkları ekonomik istihbarat modelleri dikkate alınarak yapılmaktadır.

Leijonhielm (2000) çalışmasında hızla değişen küresel ortamda yeni tehdit boyutlarının ortaya çıkması nedeniyle kapsamlı analiz ve karar alma süreçlerinin önemine dikkat çekmektedir. Bu yeni dönemde rekabetin sadece siyasi, sosyal ve askeri değil, aynı zamanda ekonomik bir yönünün de olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle, devletlerin süreç yönetimi yaparken ekonomik istihbarat sistemine giderek daha fazla ihtiyaç duyacağı vurgulanmaktadır.

Briciu, Vrîncianu ve Mihai (2009) çalışmasında küresel ekonomide şirketlerin artan rekabet ortamına uyum sağlama ihtiyacına odaklanarak, bu bağlamda kuruluşların rekabette avantaj elde etmek için bilgi temelli sistemler geliştirmelerinin önemini vurgulamaktadır. Şirketlerin rekabet kapasitesini artıracak en kritik unsurun ekonomik istihbarat sistemi olduğuna dikkat çekilmektedir. Çalışmada, işletmelerin rekabet avantajını güçlendirmek için ekonomik istihbarat süreçlerini nasıl uygulamaları gerektiği, bu süreçlerin rol ve fonksiyonlarıyla birlikte incelenmektedir.

Levytskyi (2001) çalışmasında ekonomik istihbaratı, modern dönemde uygulamayı tercih eden ulusal ekonomilerin ekonomik istihbarat çalışmaları değerlendirilmektedir. Ekonomik istihbarat, modern dönemde ulusal ekonomilerin rekabet avantajı elde etmek ve ekonomik güvenliği sağlamak için kullandığı stratejik bir araç haline gelmiştir. Bu çalışmada, ekonomik istihbaratı uygulayan ulusal ekonomilerin gelişim süreçlerini ve ekonomik istihbarat çalışmalarının kavramsal çerçevesini dikkate alarak değerlendirme yapmaktadır.

Zelikow (1997) çalışmasında, Amerika Birleşik Devletleri'nin ekonomik istihbarat sisteminin rol ve fonksiyonunu, yapı ve ilişkiler sistemini ele almaktadır. Çalışmada, ABD'nin ekonomik istihbarat sisteminin tarihsel gelişimi incelenerek, veri ve bilgi üretme süreçleri ekonomik istihbaratın kavramsal çerçevesi içinde değerlendirilmektedir.

Duramaz ve Gökpinar (2017) çalışmasında, ekonomik faaliyetlerin yerel ve küresel düzeyde artmasıyla birlikte ekonominin geniş bir perspektiften ve farklı açılardan ele alınmasının önemine vurgu yapılmaktadır. Özellikle küresel ölçekte ülkeler arasındaki bağımlılığın artmasıyla, rekabet kapasitesini artıracak yol haritalarının gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. Çalışmada, ekonomik istihbaratın tanımı ve önemi üzerinde durulurken Türkiye'de bu konuda yeterli bir sistem veya uygulama bulunmadığına işaret edilmektedir. Bu yüzden Türkiye'ye yönelik bir öneri olarak ekonomik istihbarat tasarımı yapılmaktadır.

Seiglie, Coissard ve Echinard (2008) çalışmasında, Soğuk Savaş döneminden sonraki süreçte savaş stratejilerinin şekil değiştirmeye başladığı ve bu dönemde bilginin kilit bir unsur olduğu ekonomik çatışmaların, rekabet gücü ve aynı zamanda rakiplerin istikrarsızlaştırılmasının temel bir faktörü olarak

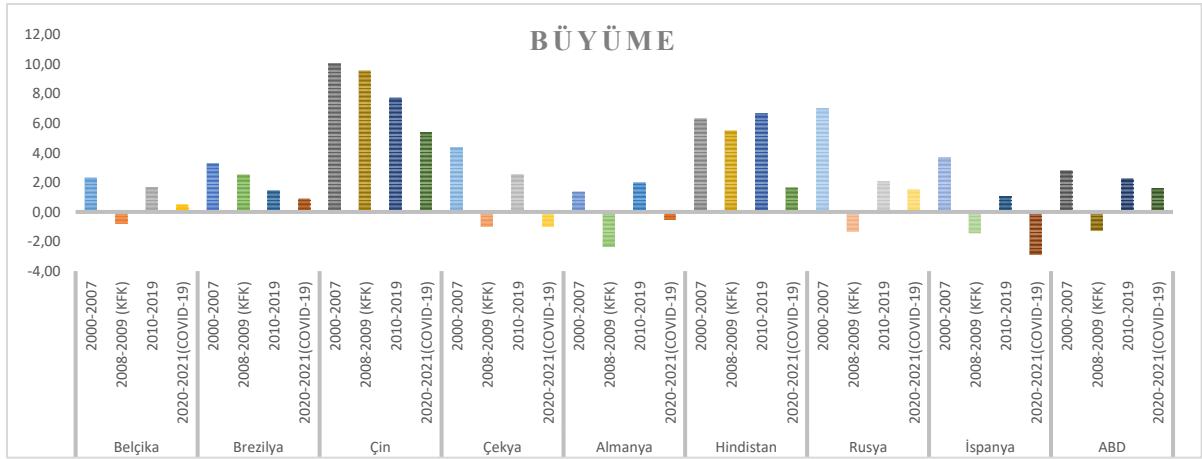

ekonomik istihbarat faaliyetlerinin uygulandığına dikkat çekilmektedir. Bu süreç incelenirken ekonomi politikalarının, siyasetten uzak dizayn edilmediği vurgulanmaktadır. Özellikle ABD'nin ekonomik istihbarat sisteminin Amerikan hükümetinin iradesine dayanması ve pek çok kamu kurumunun şirketlerin tercih ve önceliklerini yönetmesine de dikkat çekilmektedir. Değişen savaş stratejilerinde ekonomilerin ön planda olacağı ve bu süreçte de ekonomik istihbarat sisteminin önemli olduğuna vurgu yapılmaktadır.

Doğan (2018) çalışmasında, ekonomik istihbarat sisteminin, jeoekonomik bir dönemin yaşanmasıyla birlikte ekonomik gücün ulusal güç, ekonomik güvenliğin ise ulusal güvenlik içindeki artan rolü üzerinden değerlendirilmesini ele almaktadır. Bu çerçevede, ekonomik istihbaratın ulusal refahın artırılmasındaki rolü ve öneminin giderek artması üzerinde durulmaktadır.

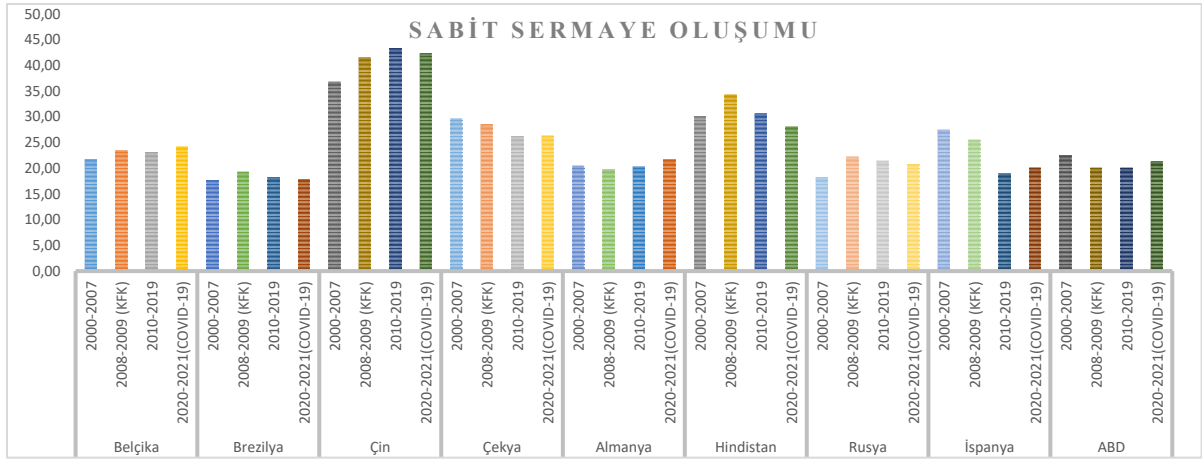
Veri ve Yöntem

Çalışmada ülkelerin iktisadi politikalarının; kriz öncesi, kriz anı ve kriz sonrası şeklinde değerlendirilmesi ile kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ve sahip olmayan ülkelerin makroekonomik performans göstergeleri karşılaştırmalı şekilde değerlendirilmektedir. Aynı zamanda kurumsal ekonomik istihbarat sisteminin, güçlü ve zayıf yanları kriz dönemleri çerçevesinde incelenmiştir. Grafikler doğrultusunda gerçekleştirilen değerlendirmelerde kurumsal ekonomik istihbarat mekanizmasını uygulayan ve uygulamayan seçilmiş 9 ülke bulunmaktadır. Ayrıca çalışmanın ek bölümünde seçilmiş 42 ülkenin de (Avrupa Birliği ülkeleri dahil) test edildiği veri tablosu bulunmaktadır. Makroekonomik göstergelerin değerlendirilmesinde krizin yapı ve şeklinin, ulusal ekonominin dönem içindeki siyasi konumunun, içsel ve dışsal faktörlerin de önemli olduğu ve göstergelerin uzun dönemde birbirini etkileyen unsurlar olduğu unutulmamalıdır. Özellikle her Avrupa Birliği ülkesi, kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmamasına rağmen Fransa, Almanya gibi önde gelen Avrupa Birliği ülkelerinin ekonomik istihbarat faaliyetlerindeki çıktılardan yararlanabilmektedir. Bu yüzden Avrupa Birliği ülkeleri birbirinden farklılaşan ancak bir o kadar da birbirine benzeyen iktisadi politikalar uygulamaktadır.

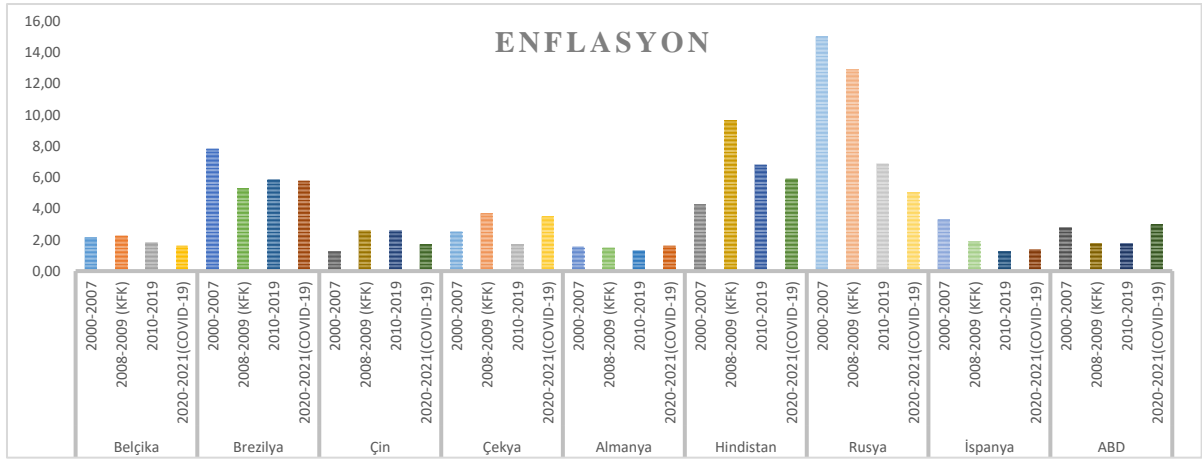
Şekil 2.Dönemlere Göre Büyüme Ortalaması

Kurumsal ekonomik istihbarat sistemini uygulayan (Çin, Rusya, ABD, Almanya) ve kurumsal ekonomik istihbarat sistemini uygulamayan (Belçika, Brezilya, Çekya, Hindistan, İspanya) ülkelerin kriz dönemlerindeki büyüme performansı değerlendirildiğinde, Çin ve Hindistan gibi Asya kıtasında yer alan ülkelerin, büyüme trendlerini pozitif görünümde devam ettirdiği ancak diğer ülkelerdeki, büyüme oranlarının aşağı yönlü olduğu görülmektedir. Kriz sürecinin yönetimi, ulusal ekonominin yönü ve şeklinin, paydaşların rol ve fonksiyonun, tercih ve önceliklerinin belirlenmesi ile sağlanmaktadır. Bu dönemde ulusal ekonomilerin, uygulamayı tercih ettikleri ekonomik istihbarat mekanizmasının odak noktasına göre büyüme performansı da farklılık göstermektedir. Grafiklerdeki hareketlenmeler doğrultusunda Almanya, Çin ve Rusya gibi kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ülkelerin, kriz dönemlerinde büyümeden taviz vererek enflasyonu toparlamayı tercih ettiği düşünülebilir. Kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan Çekya, İspanya gibi ülkelerin ise benzer bir yolu izlemek istemelerine rağmen sahip oldukları rol ve fonksiyondan dolayı kriz sonrası dönemlerdeki toparlanma performansının, önceki dönem büyüme performanslarından uzak olduğu görülmektedir. Ekonomik istihbarat sistemi uygulama sürecinde ulusal ekonomiler, iktisadi politikalarını oluştururken sahip oldukları artı ve eksi değerleri dikkate alarak, kriz dönemlerinde ekonomileri içindeki fırsat maliyetini belirlemektedir. Bu yüzden ekonomik istihbarat mekanizmasına sahip olmak aynı yön ve şekildeki politikaların standart bir düzeyde uygulanmasını ifade etmemektedir.

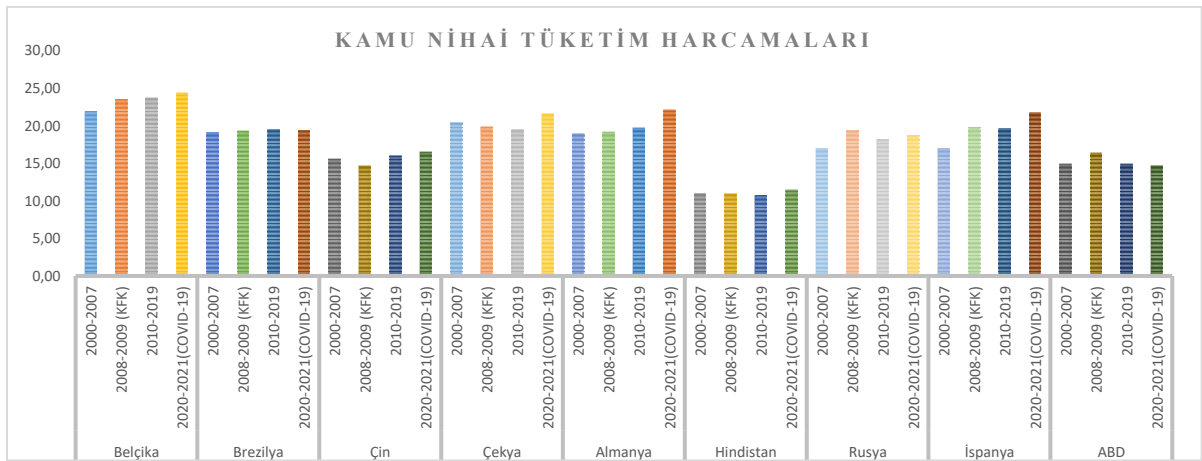
Şekil 3. Dönemlere Göre Sabit Sermaye Oluşum Ortalaması

Sabit sermaye oluşumu, bir ekonomide fabrikalar, makinalar, ekipmanlar, altyapılar gibi uzun ömürlü ve sürekli olarak ekonomik faaliyetlerde ve fiziksel varlıkların üretiminde kullanılan kaynakların yatırımını ifade eden iktisadi bir terimdir. Sabit sermaye oluşumu, ekonominin uzun vadeli büyüme performansı oluşturmasına ve kalkınma sürecine katkıda bulunmaktadır (Ugochukwu & Chinyere, 2013). Kurumsal ekonomik istihbarat mekanizmasına sahip olan (Çin, Rusya, ABD, Almanya) ve kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan (Belçika, Brezilya, Çekya, Hindistan, İspanya) ülkelerin kriz öncesi, kriz anı ve kriz sonrası dönemlerdeki sabit sermaye oluşum oranlarında keskin hareketlerin oluşmadığı görülmektedir. Genel grafikte ise pozitif yönlü ama dalgalı görünüm, ülkelerin uluslararası ekonomik iş birliği performanslarının yeterli düzeyde olduğu ve uluslararası ilişkilerde güven odaklı çalışmalarını sürdürebildiğini düşündürmektedir. Özellikle Avrupa kıtasında yer alan ülkelerin, Avrupa Birliği çatısı altında siyasi ve ekonomik ilişkilerini yürütmesi ve Asya ülkelerinin de BRICS çatısı altında uluslararası ilişkilerini yürütmesi, sabit sermaye oluşum oranlarındaki güven ve istikrar ortamını açıklar niteliktedir. Grafikte, kriz anı ve sonrası dönemde, kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ülkelerin sabit sermaye oluşumlarını, olağanüstü dalgalı görünümünden uzak şekilde istikrara kavuşturduğu görülmektedir. Örneğin Almanya'nın ve Rusya'nın sabit sermaye oluşum oranlarında dalgalı bir görünümün olmaması, kriz sonrası dönemdeki büyüme performansına da pozitif katkıda bulunmaktadır.

Şekil 4. Dönemlere Göre Enflasyon Ortalaması

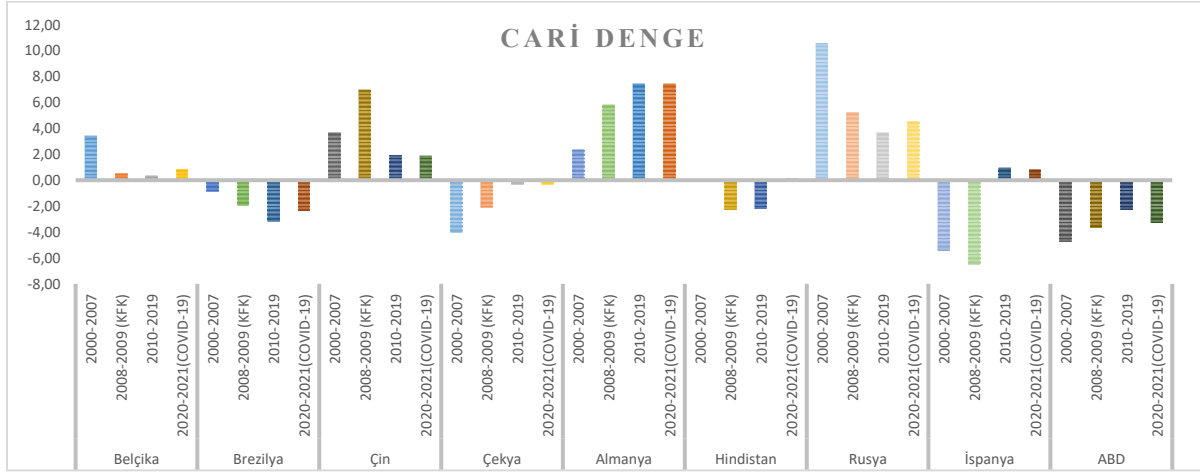
21.yüzyılda gerçekleşen Küresel Finans Krizi ve COVID-19 Krizi nedeniyle uluslararası tedarik zincirlerinde kırılmalar, küresel ticari dengelerde bozulmalar, finansal ve ekonomik piyasalardaki dalgalanmalar nedeniyle küresel ölçekte enflasyon oranlarında yukarı yönlü bir ivmelenme gerçekleşmiştir. Ancak kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan Almanya ve Çin gibi ülkelerin, daha sürdürülebilir enflasyon oranlarına sahip olmaları uzun dönemde öngörülebilir bir ortamı oluşturmalarına katkı sağlamaktadır. Özellikle yükselen ekonomilerin önde gelen ülkelerinden biri olarak Çin, sahip olduğu nüfus yoğunluğuna rağmen enflasyon oranlarını istikrarlı bir görünümde tutmaya çalışmaktadır.

Şekil 5. Dönemlere Göre Kamu Nihai Tüketim Harcamaları Ortalaması

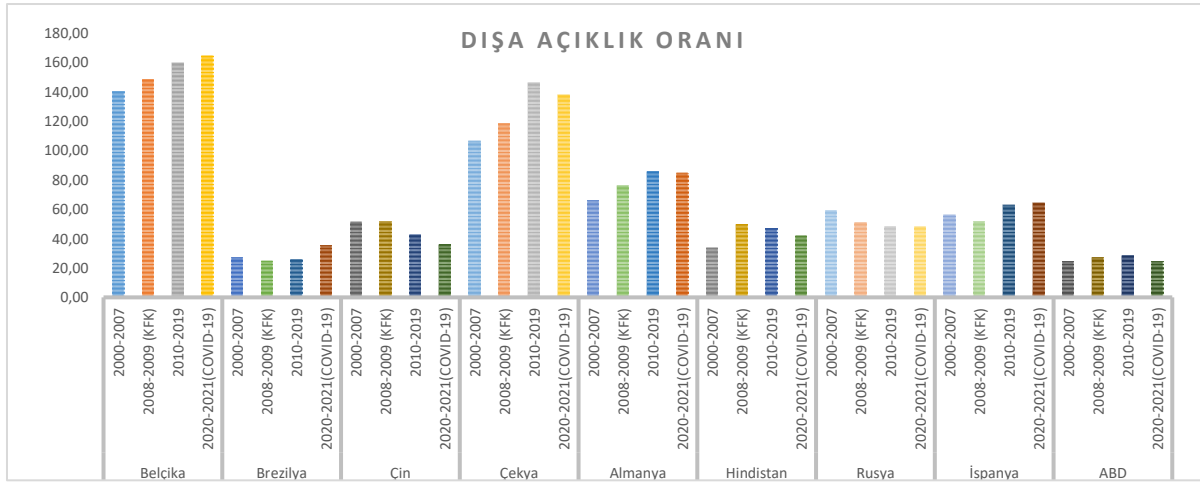
Küresel kriz dönemlerinde, paydaşlar üzerindeki baskının devlet tarafından subvansede edilmesi doğal bir durumdur. Lakin kamu harcamaları, büyüme, faiz ve enflasyon ilişkisinde kritik bir noktada yer almaktadır. Bu yüzden büyüme performansının istikrarı aynı zamanda kamu harcamalarının sürdürülebilir boyutta olması ile de ilişkilidir. Kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ülkelerin, kriz döneminde ulusal paydaşların tercih ve önceliklerinin sürdürülebilir olabilmesi adına kısa dönemli olmak şartı ile ekonomik büyümede uzun dönemde istikrarı sağlamak adına ekonomiye daha yoğun müdahalede bulunabilmektedir. Özellikle ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ülkelerin,

paydaşlarının tercih ve önceliklerini yönlendirebilme adına uygulamayı tercih ettiği maliye politikasının bir sonucu olarak kamu harcamalarındaki artışın, kriz dönemlerinde daha yüksek ancak kriz sonrası dönemlerde daha sürdürülebilir oranlara getirildiği görülmektedir. İstisnalar dışında kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan ülkelerin ise kamu harcamalarını, enflasyonu dikkate alarak yönlendirmeyi tercih ettiği görülmektedir. Bunun temel nedeni ise enflasyon oranlarının uzun vadede kontrolünün kaybedilmesiyle ulusal ekonomideki güven ortamını zedeleyerek daha derin kırılganlıklar oluşturabilme ihtimalidir.

Şekil 6. Dönemlere Göre Cari Denge Ortalaması

Kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan Çin, Almanya, Rusya gibi ülkelerde veri ve bilgiyi derleme değerlendirme kalitesiyle ulusal şirketlerini, doğru alanlara yönlendirebilmesi sayesinde cari denge performansı daha sürdürülebilirdir. Kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan ülkelerin cari denge performansları ise daha dalgalı görülmektedir. Cari denge işlemleri, enflasyon ve faiz oranları gibi göstergelerle olan karşılıklı ilişkisi dikkate alındığında büyüme performansının istikrarını da belirlemektedir. Bu yüzden cari denge oranları hem enflasyon hem para politikası hem rezerv oranları gibi alanları etkileyebilecek makroekonomik performans göstergesi olarak dikkate alındığında kurumsal ekonomik istihbarat sistemini uygulayan ülkelerin, sahip oldukları rol ve fonksiyonları dikkate alarak sürdürülebilir cari denge ortamını oluşturdukları görülmektedir. Kurumsal ekonomik istihbarat sistemini uygulayan ülkelerin, diğer ülkelerden farklı olarak veri ve bilgiyi derleme değerlendirme kapasitesinin kalitesi ile diğer makroekonomik performans göstergelerini de etki altına alarak ulusal paydaşları, arzu edilen hedef ve amaçlar doğrultusunda yönlendirdiği düşünülmektedir. Genel grafikte ise ABD'nin kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmasına rağmen cari denge performansının negatif olduğu görülmektedir. Ancak dikkat edilmesi gereken husus ise kriz dönemlerinde ulusal ekonomilerin, fırsat maliyeti olarak hangi makroekonomik göstergedeki feragat etmeyi tercih ettiği. Nitekim ABD, küresel ekonomideki konumu itibarı ile cari denge oranları negatif yönlü olmasına rağmen sürdürülebilir pozisyonda tuttuğu ve daha çok işsizlik, enflasyon gibi performans göstergelerine odaklandığı görülmektedir.

Şekil 7. Dönemlere Göre Dışa Açıklık Ortalaması

Dışa açıklık oranı, ulusal ekonominin hangi ölçekte uluslararası ticarete ve küresel ekonomiye entegre olduğunu gösteren makroekonomik göstergedir. Genellikle, toplam mal ve hizmet ihracatı ile toplam mal ve hizmet ithalatının, bir ülkenin gayri safi yurt içi hasılasına (GSYİH) oranı olarak hesaplanır. Yüksek dışa açıklık oranı, ekonominin ticarete ve dış dünyadaki ekonomik faaliyetlere daha fazla bağımlı olduğunu gösterirken düşük oran, daha içe dönük ve kendi kendine yeterli bir ekonomiyi işaret etmektedir. 21.yüzyıl küresel ekonomisinde, uluslararası üretim ve tüketim sınırlarının ortadan kalkması ile uluslararası ilişkilerdeki siyasi ve ekonomik bağlarda bir artış görülmektedir. Ulusal ekonomilerin, yeni dönemde dış ticaret açıklığının, yüksek oranda olması ve ulusal ekonomilerin büyüme performanslarının dış kaynaklara bağımlı hale gelmesi söz konusudur. Dışa açıklığı yüksek ülkelerin, küresel kriz dönemlerinde büyüme performansının negatif yönlü etkilenme olasılığı daha yüksektir. Kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip ülkelerin, genel grafikte küresel krizlerin yaşandığı dönemlerde, korumacı yaklaşım sergilediği ve dışa açıklık oranının aşağı yönlü hareket ettiği görülmektedir. Ancak kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan Belçika, Çekya, Brezilya ve İspanya gibi ülkelerin kriz dönemlerinde dışa açıklık oranlarında ise artışın yaşandığı görülmektedir. Bu durum, özellikle kamu harcamaları ve cari denge oranları da dikkate alınarak incelendiğinde kurumsal ekonomik istihbarat mekanizmasına sahip olan ülkelerin kriz dönemlerinde paydaşlarının tercih ve önceliklerini yönlendirmeye yönelik iktisadi politikalar oluşturduğunu düşündürmektedir. Bir diğer husus ise kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ülkelerin, ulusal ekonomik istikrarı oluşturma hedeflerinde paydaşlarının tercih ve önceliklerini de şekillendirerek ekonomik yapı ve ilişkilerini çeşitlendirdiği ve tek bir iktisadi araca bağlı olmadığını da göstermektedir. Ayrıca küresel krizin, diğer sektör ve bileşenlere etki ettiği düşünüldüğünde kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan ülkelerin, veri ve bilgiyi derleme/değerlendirme kapasitesindeki yetersizlikten dolayı kriz dönemlerinde büyüme performanslarında daha sert düşüşler oluşmaktadır. Bu ülkeler, küresel kriz dönemlerinden sonraki toparlanma süreçlerinde ise daha düşük performans gösterebilmektedir.

Şekil 8. 2000-2021 Döneminde Büyüme ve Cari Denge Dağılımlı İlişkisi

2008 Küresel Finans Krizi öncesinde birçok ulusal ekonominin cari denge performansı düşük veya negatif yönlü olmasına rağmen aynı zamanda büyüme performanslarında pozitiflik söz konusudur. Ancak büyüme performansı üzerinden cari açık ilişkisi dikkate alındığında, bu sürecin sürdürülebilir olması önemlidir. Çünkü uzun dönemli cari açık verilmesi halinde ulusal ekonomilerin, dış finansmana bağımlılığı ile küresel krizlerden etkilenme kapasitesi artmaktadır. Nitekim kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan ülkelerin, cari denge performanslarını sürdürülebilir bir boyuta ulaştırmadaki yetersizliğinden dolayı dış finansmana bağımlılığının artış gösterdiği dolayısı ile küresel kriz dönemlerinde daha çok negatif etkiye maruz kaldığı görülmektedir. Nitekim 2008 Küresel Finans Kriz 'inde, uluslararası ekonomide içe dönük korumacı yaklaşımların artış göstermesi sonucunda Çin hariç, çoğu ülkenin büyüme oranları belirgin bir şekilde düşüş göstermektedir. Kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ülkeler ise büyüme performanslarındaki düşüşü diğer ülkeler kadar keskin şekilde yaşamamaktadır. Kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan ve cari açık veren ülkelerde ise büyüme oranları daha ciddi bir düşüş göstermektedir. Bu yüzden makroekonomik göstergelerdeki dalgalanmalar, kriz sonrası toparlanma döneminde de zorluklar oluşturmaktadır. 2008

Küresel Finans Krizi sonrasında, kurumsal ekonomik istihbarata sahip ülkeler ve AB ülkeleri daha dengeli bir toparlanma gösterirken, Hindistan, Endonezya ve Çin gibi Asya ülkeleri, cari denge durumlarından bağımsız olarak, daha yüksek büyüme performansı sergilemektedir.

Şekil 9. 2000-2021 Küresel Kriz Dönemlerinde Büyümenin ve Enflasyonun Dağılımlı İlişkisi

1990'lı yıllarda para arzı ve kredi miktarları ile enflasyon arasındaki kısa vadeli ilişki, istikrarsız bir hal almaya başlamıştır. Bunun sonucunda, bu büyüklüklerin ara hedefler olarak kullanılması güvenilirliğini yitirmiş ve daha az etkili hale gelmiştir. Bu noktada para arzını hedeflemenin başarısının, bu büyüklüklere olan talep ile enflasyon arasındaki ilişkinin gücüne bağlı olduğu düşünülmüştür. Ancak, finansal araçlardaki değişiklikler ve standardize edilmiş bir para tanımı yapmanın zorluğu nedeniyle, bu ilişki giderek zayıflamış ve parasal büyüklüklerin hedeflenmesine dayalı politikaların başarı olasılığı azalmıştır. 1970'lerdeki stagflasyon sürecinden sonra, ülkeler bu durumu yönetmekte farklılıklar göstermiştir. 2000-2007 döneminde, enflasyon ve ekonomik büyüme oranları ülkeler arasında belirgin bir şekilde farklılaşmıştır. 2008 Küresel Finans Krizi, ekonomiler arasındaki farklılıklara yeni bir boyut getirmektedir. Bu dönemde, farklı ülkeler, merkezden dağılmış bir şekilde, büyüme ve enflasyon arasındaki ilişkiyi farklı deneyimlemektedir. Ancak krizden sonra, enflasyon hedeflemesi küresel

düzeyde daha yaygın hale gelmiş ve ülkeler bu politika çerçevesinde daha benzer iktisadi politikaları uygulamayı tercih etmiştir. Genel grafikte de 2008-2021 döneminde, bu benzeşme sonucunda merkezde kümelenmeler görülmektedir. Genel olarak, kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ülkeler ile sisteme sahip olmayan ülkelerin, enflasyon eğilimleri benzerlik göstermesine rağmen kriz sonrası toparlanma süreçlerinde farklılaşmalar söz konusudur. Özellikle Çin, Japonya, Almanya ve Rusya gibi kurumsal ekonomik istihbarat sistemlerine sahip olan ülkelerin kriz sonrası toparlanma performansının daha güçlü olduğu görülmektedir.

Şekil 10. 2000-2021 Küresel Kriz Dönemlerinde Büyümenin ve Dışa Açıklığın Dağılımlı İlişkisi

Dışa açıklık oranı, bir ülkenin ihracat ve ithalat hacimlerinin toplamının Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya (GSYİH) oranı olarak tanımlanır. Dışa açıklık oranları aynı zamanda ulusal ekonominin dış ticaret ve finansmana olan bağımlılığının düzeyini göstermektedir. Dışa açıklık oranlarının düzeyi ulusal ekonominin, küresel ekonomide yaşanan kırılganlıklardan etkilenme düzeyi ile de doğru orantılı olabilmektedir. Grafikte yer alan veriler doğrultusunda kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan ülkelerin, ekonomik büyümelerinin temel dayanağı olarak dış finansman kaynaklarını ve dış

ticareti merkeze aldıklarını göstermektedir. Bu nedenle dışa açıklık oranları, kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan ülkelerde genellikle yüksek olmaktadır. Bu ülkelerde dışa açıklık oranının yüksek olması uzun dönemde büyüme performansının kalitesine de yansımaktadır. Örneğin, Malta, Lüksemburg ve İrlanda gibi dışa açıklık oranları yüksek ülkelerde, 2008 Küresel Finans Krizi sırasında büyüme oranlarında sert düşüşlerin yaşandığı görülmektedir. Diğer yandan, Çin, ABD, Japonya, Rusya ve Fransa gibi kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip ülkeler, dış ticaret ve finansmana olan düşük bağımlılığından dolayı kriz dönemi büyüme performanslarında sert dalgalanmalar yaşamamaktadır. Özellikle bu ülkeler, ekonomik büyümeyi yalnızca dış ticaret üzerinden değil, iç tüketim, yatırımlar ve diğer ekonomik faaliyetler yoluyla sağladığı için büyüme performanslarının daha istikrarlı olduğu görülmektedir. Bu çeşitlendirilmiş ekonomik yapı, küresel krizlerin etkisini hafifletebilir ve kriz sonrası toparlanma sürecini hızlandırabilir. Kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ülkelerde dışa açıklık oranının düşük olması, ekonomik yapının esnekliğine ve krizlerin derinleşmesini önleme kapasitesinin kalitesine de işaret etmektedir. Genel olarak, 2008 Finansal Krizi'nin ardından, birçok ülke dışa açıklık oranlarını düşürmeyi tercih etmiştir. Bu tercih, ülkelerin küresel ekonomik dalgalanmalara karşı daha dirençli olma isteğini yansıtmaktadır. Dışa açıklık oranlarını düşürmek, ekonominin istikrarını artırabilir ve krizlerin derin etkilerinden kaçınmak için bir stratejik yöntem olarak uygulanabilir. Bu eğilim, küresel ekonomiyle entegre olmanın risklerini ve faydalarını dengeleme çabasının bir parçası olarak görülmektedir. Kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ülkeler, ekonomik yapı ve ilişkiler sistemindeki çeşitlilik nedeniyle krizlere karşı daha kaliteli direnç göstermektedir. Bu, krizin uzun vadeli etkilerini sınırlayarak ekonomik toparlanmayı hızlandırmaktadır. Bu yüzden çeşitlendirilmiş bir ekonomi, büyümenin sürdürülebilirliği açısından da avantaj sağlamaktadır.

SONUÇ

Küreselleşme süreci, dünya genelinde ekonomik büyümeyi hızlandırırken aynı zamanda yeni risk ve zorlukları beraberinde getirmektedir. 2008 Finansal Krizi ve COVID-19 pandemisi başta olmak üzere 21.yüzyıldaki küresel krizler, bu risklerin ve kırılganlıkların en somut örneklerini sunmaktadır. Yeni dönemde ulusal ekonomilerini veri ve bilgiyi derleme değerlendirme kapasitesine yönelik çalışmaları, krizlerin önlenmesi ve yönetilmesi açısından temel bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Ülkelerin ekonomi politikalarının yeni dönemde, Neo-klasik ekonomi kurallarından uzaklaşma eğilimi göstermesi, veri ve bilginin derleme ve değerlendirilmesinin önemini artırmaktadır. Yeni küresel ekonomik görünümde, ulusal ekonomilerin yapısal sorunların etkisi içerisinde bulunmasından dolayı karar alma ve uygulama süreçlerinde performans kalitesini arttırabilmek için kurumsal ekonomik istihbarata olan ihtiyacı giderek artmaktadır.

Ulusal ekonomilerin, küresel ölçekteki sıkı bağları nedeniyle kırılganlık alanlarının geniş bir yelpazede oluşması olağanüstü durumlarda ekonomilerin, güçlü ve zayıf yönlerini belirleme sürecindeki eksikliklerden kaynaklı olarak faiz, enflasyon ve döviz kuru döngüsünde problemlerin oluşmasını muhtemel kılmaktadır. Bu yüzden sürdürülebilir büyüme ve kalkınma ortamının oluşması zorlaşmaktadır. Ancak 21. yüzyılda, veri ve bilgiye dayalı karar alma ve uygulama süreçleri, rekabet avantajı elde etmede kritik bir hale geldiği için ulusal ekonomilerin, kurumsal ekonomik istihbarat faaliyetlerini sıkılaştırması veya yapılandırması söz konusudur. Kurumsal ekonomik istihbarat çalışmaları, küreselleşme sürecinde krizlerin ekonomik büyüme ve kalkınma üzerindeki etkilerini anlamak ve olumsuz etkileri hafifletmek için kritik bir araç olarak öne çıkmaktadır. 21. yüzyılda küreselleşmenin hızı ve kapsamı, ekonomik belirsizlikleri ve krizlere karşı kırılganlığı artırmasından dolayı ekonomik istihbarat sistemi, şirketler, hükümetler ve diğer paydaşlar için stratejik rehberlik sağlayarak ekonomik dayanıklılığı arttırmada kilit bir role sahip bulunmaktadır. Kurumsal ekonomik istihbarat, paydaşların tercih ve önceliklerini şekillendirerek ulusal ekonomideki risk yönetimi, stratejik karar alma, inovasyon gibi iktisadi politikaya konu olan düzenlemeler geliştirmektedir. Özellikle küresel krizlerin öngörülmesi ve bunlara karşı önlem alınması, büyüme performansını sürdürmek için kritik öneme sahiptir. Buna ek olarak ekonomik istihbarat çalışmaları, şirketlerin ve hükümetlerin rekabet avantajı elde etmesine yardımcı olurken, daha verimli kaynak kullanımı ve inovasyon yoluyla ekonomik büyümeyi destekleyerek istikrar ortamını oluşturmaktadır. Ayrıca kurumsal ekonomik istihbarat sistemi, ulusal ekonomide büyümenin sürdürülebilir ve adil olmasını sağlamak için gereken şeffaflık ve hesap verebilirliği de teşvik ederek küresel ölçekte öngörülebilir bir ortamı da sağlamaktadır.

Çalışmada, kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan ülkelerin sürdürülebilir ve istikrarlı bir ekonomik görünüm elde edebilmesi için bir erken uyarı sistemine ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Bu sistem, makroekonomik stratejik planlama temelinde şekillenen ve paydaşların şartlar ve koşullar doğrultusunda izleyebileceği bir yol haritası olarak işlev görecektir. Bu bağlamda çalışmada, kurumsal

ekonomik istihbarat sistemine sahip olan ve olmayan ülkelerin, sürdürülebilir bir ekonomik ortam oluşturma kapasitesi karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Doğru ve zamanında bilgiye dayalı stratejik kararlar hem şirketler hem de hükümetler için ekonomik başarı ve krize direnç açısından önemlidir. Bu nedenle, küreselleşme çağında sürdürülebilir ekonomik büyümeyi desteklemek ve krizlerin etkilerini hafifletmek için ekonomik istihbarat çalışmalarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Çalışmada ülkelerin ekonomik büyümeleri, temel izlenim olarak ele alınırken ülkelerin kurumsal istihbarat uygulaması, cari işlemler dengesi, dışa açıklık derecesi, kamu nihai tüketim harcamaları/GSYH, sabit sermaye oluşumu, tüketici enflasyon oranları bağımsız değişken olarak incelenmiştir. Çalışmada öncelikle 2000-2022 dönemi için G20 üyesi olan ülkelerin (Avrupa birliği üyeleri dahil) verileri kullanılarak karşılaştırmalı analiz gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi doğrultusunda kurumsal ekonomik istihbarata sahip olmanın ekonomik büyümeye olumlu katkılar sunduğu tespit edilmiştir. Kurumsallaşmış bir ekonomik istihbarat sistemi, ülkelerin hem kriz hem de istikrar dönemlerinde uygun eylem planları oluşturmasını sağlamaktadır. Kriz dönemlerinde ekonomik müdahalelerin düzey ve bileşiminin artması, ekonomik paydaşların çıkarlarını korumada önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca istikrar dönemlerinde ise makroekonomik kırılmalıkların azaltılmasının krizlerin derinleşmesini önlediği ve toparlanma süresini hızlandırdığı görülmektedir. Çalışmada, kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip ülkelerin, güçlü alanlarının sürdürülebilirliğini korurken zayıf alanlarını belirleyip geliştirebildikleri tahmin edilmektedir. Buna karşılık, kurumsal ekonomik istihbarat sistemine sahip olmayan ülkelerin, güçlü ve zayıf yönlerini gerçekçi bir şekilde tespit etmede zorluk yaşadığı, dolayısıyla bu alanların daha kırılmal hale gelme riskinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, çalışmada elde edilen bulgular, özellikle ekonomik büyüme ile ilişkilendirildiğinde, kurumsal ekonomik istihbaratın önemini daha belirgin hale getirmektedir.

Ek Tablo 1. Ülkelerin Veri Ortalamaları

		GSYH	CAB	Open	GFCE	SAV	GFCF	FDI	PRT	RES	INF	EMP
Arjantin	Kriz Öncesi(2000-07)	2.67	2.60	35.51	12.47	22.68	15.58	2.21	-0.14	20.19	8.89	52.51
	KFK (2008-09)	-0.93	1.84	37.23	14.77	22.20	17.30	1.95	-0.11	45.47	7.43	55.61
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.38	-2.24	29.57	16.70	17.44	15.65	1.83	0.06	40.90	29.24	55.00
	COVID-19 (2020-21)	0.23	1.09	31.60	16.37	21.29	15.57	1.34	-0.02	36.05	45.21	52.34
Avustralya	Kriz Öncesi(2000-07)	3.31	-5.02	40.67	18.34	24.39	25.86	2.78	0.55	31.45	3.31	60.03
	KFK (2008-09)	2.72	-5.10	44.31	18.19	26.86	27.91	3.68	2.79	34.82	3.06	62.25
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.59	-2.97	42.29	19.26	25.72	25.85	3.69	0.84	48.87	2.12	61.63
	COVID-19 (2020-21)	1.09	2.86	42.05	22.02	26.54	22.54	1.38	1.90	46.47	1.86	61.65
Avusturya	Kriz Öncesi(2000-07)	2.24	2.16	89.88	19.07	27.14	23.90	5.64	2.59	9.53	1.99	55.63
	KFK (2008-09)	-1.15	3.52	94.57	19.98	27.37	22.84	2.51	-0.75	8.51	1.86	57.46
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.53	1.95	104.10	19.77	27.40	23.08	-1.38	0.23	11.65	1.86	57.76
	COVID-19 (2020-21)	-0.95	1.65	105.72	21.38	28.60	25.74	-0.06	1.01	15.49	2.07	57.45
Belçika	Kriz Öncesi(2000-07)	2.29	3.41	140.23	21.89	26.98	21.72	18.26	0.59	10.21	2.13	48.20
	KFK (2008-09)	-0.79	0.49	148.25	23.43	25.52	23.45	26.40	0.51	12.61	2.22	49.59
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.63	0.31	159.67	23.67	24.69	23.05	4.00	0.34	17.12	1.82	49.64
	COVID-19 (2020-21)	0.46	0.79	164.89	24.31	26.53	24.17	-0.30	2.15	24.02	1.59	50.96
Brezilya	Kriz Öncesi(2000-07)	3.27	-0.90	26.88	19.06	19.00	17.55	2.92	0.51	49.31	7.81	58.64
	KFK (2008-09)	2.48	-1.93	24.68	19.25	19.91	19.24	2.44	0.89	215.10	5.28	59.90
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.44	-3.19	25.59	19.45	17.65	18.11	3.69	0.43	353.75	5.82	57.77
	COVID-19 (2020-21)	0.86	-2.36	35.24	19.38	18.54	17.73	2.69	0.05	353.07	5.76	52.49
Bulgaristan	Kriz Öncesi(2000-07)	5.70	-7.49	87.85	19.16	12.94	21.26	11.01	0.25	6.41	6.33	43.39
	KFK (2008-09)	1.42	-14.99	108.69	16.94	18.74	30.38	13.19	-0.09	16.97	7.55	50.10
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.08	0.88	123.76	16.24	21.81	20.13	3.25	-0.06	21.01	1.62	49.29
	COVID-19 (2020-21)	1.84	-0.92	115.63	19.17	22.52	17.70	4.04	-0.18	36.09	2.49	52.53
Kanada	Kriz Öncesi(2000-07)	2.96	1.85	73.52	19.43	25.60	20.76	3.46	1.23	34.52	2.33	62.09
	KFK (2008-09)	-0.96	-1.38	62.75	20.84	23.14	22.89	3.02	0.95	49.01	1.33	62.45
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.26	-2.91	64.13	20.86	22.08	23.46	2.68	1.13	75.57	1.74	61.56
	COVID-19 (2020-21)	-0.03	-1.21	61.74	22.33	21.87	23.76	2.54	0.62	98.52	2.06	59.09
Çin Halk Cumhuriyeti	Kriz Öncesi(2000-07)	10.03	3.68	51.24	15.55	41.90	36.72	3.80	0.61	512.52	1.24	71.99

	KFK (2008-09)	9.52	6.96	51.40	14.62	50.07	41.44	3.15	0.38	2182.65	2.60	68.55
	Kriz Sonrası (2010-19)	7.68	1.88	42.88	15.95	47.06	43.16	2.42	0.32	3285.19	2.59	66.20
	COVID-19 (2020-21)	5.34	1.84	36.03	16.47	45.37	42.22	1.83	0.51	3276.35	1.70	62.89
Hrvatistan	Kriz Öncesi(2000-07)	4.41	-5.81	80.45	19.93	17.26	23.56	4.56	0.25	7.34	2.91	43.63
	KFK (2008-09)	-2.60	-8.77	76.18	20.58	19.82	26.42	6.32	-0.06	13.93	4.23	48.41
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.12	0.83	88.06	21.32	19.91	19.85	2.44	0.00	16.54	1.05	44.90
	COVID-19 (2020-21)	2.25	1.35	97.01	23.12	18.71	21.48	4.47	-0.13	25.78	1.35	47.52
	Kriz Öncesi(2000-07)	4.41	-4.25	120.37	16.50	21.98	21.08	7.95	0.19	3.43	2.89	59.67
Kıbrıs Rum Kesimi	KFK (2008-09)	0.82	-10.57	107.86	17.91	16.86	25.31	146.64	-2.53	0.71	2.50	61.09
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.78	-4.15	130.84	16.82	17.20	17.36	132.51	5.43	0.38	0.50	55.85
	COVID-19 (2020-21)	1.13	-8.49	167.23	19.81	19.72	20.37	-110.74	2.07	0.59	0.90	58.49
	Kriz Öncesi(2000-07)	4.34	-4.07	106.45	20.40	30.57	29.64	6.95	0.34	23.78	2.52	54.79
Çekya	KFK (2008-09)	-0.99	-2.10	118.27	19.90	32.09	28.43	3.13	-0.31	38.91	3.69	55.35
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.50	-0.31	146.24	19.45	32.38	26.06	3.77	0.07	82.44	1.69	56.48
	COVID-19 (2020-21)	-0.98	-0.35	137.82	21.61	33.04	26.28	4.02	0.02	169.27	3.50	58.18
	Kriz Öncesi(2000-07)	2.05	2.76	85.91	24.53	28.20	21.32	4.69	0.07	28.29	2.09	62.60
Danimarka	KFK (2008-09)	-2.71	3.24	97.29	26.52	25.55	21.56	0.90	1.52	57.38	2.36	61.47
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.79	7.61	102.83	25.53	27.22	19.83	0.29	0.94	72.92	1.22	57.95
	COVID-19 (2020-21)	1.43	8.44	107.85	24.53	29.56	22.45	2.23	1.62	73.56	1.14	58.95
	Kriz Öncesi(2000-07)	8.08	-9.93	128.80	17.75	27.42	31.26	10.41	-0.58	1.52	3.75	52.65
Estonya	KFK (2008-09)	-9.88	-3.09	126.73	19.49	27.19	26.90	8.81	-0.79	3.97	5.14	55.18
	Kriz Sonrası (2010-19)	3.57	1.07	154.71	19.07	30.04	25.74	5.79	-0.02	0.70	2.33	56.79
	COVID-19 (2020-21)	3.73	-1.54	147.71	20.28	30.79	30.02	15.66	-0.74	2.17	2.10	58.99
	Kriz Öncesi(2000-07)	3.27	6.44	73.15	20.76	30.37	22.47	4.76	2.50	9.29	1.49	55.00
Finlandiya	KFK (2008-09)	-3.65	1.87	78.15	22.82	26.45	23.72	1.66	-0.43	8.34	2.03	56.49
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.20	-1.20	75.96	23.71	22.67	22.67	2.75	1.85	8.45	1.29	54.42
	COVID-19 (2020-21)	0.35	0.58	75.26	24.43	24.38	23.82	3.57	2.45	12.18	1.24	54.56
	Kriz Öncesi(2000-07)	2.12	0.74	53.81	22.74	23.13	21.52	3.05	1.99	33.29	1.84	51.06
Fransa	KFK (2008-09)	-1.31	-0.89	53.93	23.32	21.76	22.83	1.50	0.93	40.13	1.45	52.01
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.42	-0.72	60.80	23.74	21.89	22.30	1.48	0.44	56.10	1.12	50.72
	COVID-19 (2020-21)	-0.48	-0.71	58.85	24.59	22.42	23.59	1.99	1.13	88.91	1.06	50.81
	Kriz Öncesi(2000-07)	1.35	2.32	65.85	18.92	24.88	20.36	3.58	0.84	49.40	1.52	52.23
Almanya	KFK (2008-09)	-2.37	5.80	76.38	19.12	25.54	19.79	1.24	-0.61	51.53	1.47	54.79
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.96	7.40	85.57	19.67	26.90	20.33	2.21	-0.08	62.21	1.33	57.72
	COVID-19 (2020-21)	-0.53	7.42	84.57	22.05	28.16	21.69	3.19	-0.31	81.57	1.61	58.35
	Kriz Öncesi(2000-07)	4.15	-7.25	52.39	19.21	15.31	23.89	0.55	1.69	4.76	3.33	47.54
Yunanistan	KFK (2008-09)	-2.32	-12.63	53.54	22.02	10.23	22.30	1.22	-0.62	0.95	2.68	48.62
	Kriz Sonrası (2010-19)	-2.08	-3.53	66.24	20.97	10.06	11.92	1.17	0.95	2.10	0.67	40.82
	COVID-19 (2020-21)	-0.28	-6.51	80.57	22.24	8.85	12.61	2.30	0.39	6.39	-0.01	42.64
	Kriz Öncesi(2000-07)	4.37	-7.98	129.10	21.90	23.51	24.29	9.77	0.27	14.43	6.15	46.43
Macaristan	KFK (2008-09)	-2.80	-3.85	151.66	21.70	24.80	22.99	22.65	0.19	38.93	5.13	45.57
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.81	1.53	164.33	20.13	28.94	21.71	6.83	0.09	37.34	2.48	49.78
	COVID-19 (2020-21)	1.33	-2.42	157.84	21.08	30.05	26.96	61.48	-0.41	38.69	4.22	55.61
	Kriz Öncesi(2000-07)	6.32	0.00	34.03	10.92	28.47	29.95	1.03	0.92	97.09	4.24	51.12
Hindistan	KFK (2008-09)	5.47	-2.27	49.82	11.00	32.68	34.33	3.14	0.29	256.30	9.62	50.13
	Kriz Sonrası (2010-19)	6.64	-2.22	46.97	10.68	31.28	30.54	1.70	0.53	326.87	6.79	47.15
	COVID-19 (2020-21)	1.61	0.08	41.74	11.40	27.41	28.08	1.91	0.55	571.72	5.88	44.02
	Kriz Öncesi(2000-07)	4.87	2.90	62.05	7.70	27.40	21.24	0.03	0.26	32.98	9.07	61.30
Endonezya	KFK (2008-09)	5.32	1.00	52.04	9.01	31.33	29.41	1.37	0.10	56.58	7.31	61.80
	Kriz Sonrası (2010-19)	5.42	-1.92	44.26	9.25	33.81	32.17	2.09	-0.01	109.99	4.75	64.02
	COVID-19 (2020-21)	0.82	-0.06	36.58	9.45	33.27	31.25	1.80	-0.07	135.72	1.74	63.94
	Kriz Öncesi(2000-07)	5.88	-3.37	157.83	15.78	39.54	26.28	13.92	56.82	3.54	3.88	60.77
İrlanda	KFK (2008-09)	-4.79	-3.84	166.82	19.35	32.82	23.00	15.64	5.06	1.41	-0.21	58.74
	Kriz Sonrası (2010-19)	6.16	-0.23	209.32	15.11	46.40	26.89	25.87	59.94	2.75	0.55	55.43
	COVID-19 (2020-21)	9.89	3.94	238.61	12.58	63.17	32.83	12.12	57.66	9.89	1.01	58.53
	Kriz Öncesi(2000-07)	1.45	-0.60	49.22	18.84	21.69	21.07	1.58	0.60	26.86	2.39	44.65
İtalya	KFK (2008-09)	-3.12	-2.30	49.96	20.12	19.95	20.69	0.18	-0.13	41.43	2.06	45.26
	Kriz Sonrası (2010-19)	0.27	0.93	56.36	19.40	20.02	17.94	1.00	0.59	49.33	1.17	43.85
	COVID-19 (2020-21)	-1.00	3.51	59.19	20.21	22.12	19.19	-0.13	0.06	72.81	0.87	44.01
	Kriz Öncesi(2000-07)	1.44	3.05	22.97	17.49	27.85	26.49	0.14	1.24	631.77	-0.38	58.15
Japonya	KFK (2008-09)	-3.46	2.77	29.26	18.68	24.63	24.46	0.36	-0.56	1017.13	0.01	57.29
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.20	2.66	33.36	19.70	24.10	24.49	0.33	0.47	1217.50	0.47	57.85
	COVID-19 (2020-21)	-1.07	3.46	34.15	21.21	25.03	25.56	0.97	-0.61	1350.26	-0.13	60.31
	Kriz Öncesi(2000-07)	5.65	1.37	65.26	12.17	33.98	30.88	1.29	1.01	160.53	3.03	60.06
Güney Kore	KFK (2008-09)	1.90	1.84	90.82	14.35	33.54	30.93	1.01	-0.28	235.54	3.72	59.68
	Kriz Sonrası (2010-19)	3.33	4.53	87.56	15.23	35.36	29.87	0.74	0.46	353.58	1.72	60.53
	COVID-19 (2020-21)	1.72	4.66	74.76	18.10	35.64	31.44	0.88	-0.89	447.14	1.52	60.56
	Kriz Öncesi(2000-07)	8.36	-9.51	89.89	19.72	18.10	27.79	3.90	0.12	1.88	4.21	50.62
Letonya	KFK (2008-09)	-8.75	-2.35	88.79	19.37	21.53	27.04	1.72	-0.08	5.83	9.47	53.19
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.52	-0.83	122.15	18.30	21.04	22.22	3.05	0.10	5.00	1.47	53.09
	COVID-19 (2020-21)	0.93	-0.81	124.81	20.46	22.56	22.72	6.04	0.05	4.99	1.75	56.17
	Kriz Öncesi(2000-07)	7.04	-6.89	103.17	20.09	15.30	22.04	4.15	0.28	3.08	1.29	51.11
Litvanya	KFK (2008-09)	-6.11	-5.67	116.09	19.97	13.71	21.98	1.33	0.00	6.35	7.69	50.66
	Kriz Sonrası (2010-19)	3.61	0.09	144.86	17.27	20.51	19.19	2.81	0.00	5.72	1.85	53.07
	COVID-19 (2020-21)	2.98	4.23	146.78	18.02	23.74	21.35	6.20	0.34	4.87	2.94	57.58
	Kriz Öncesi(2000-07)	4.08	7.81	270.58	15.75	44.43	20.52	24.92	331.46	0.20	2.47	52.69
Lüksemburg	KFK (2008-09)	-1.77	5.87	277.87	15.29	49.93	19.08	31.07	29.98	0.53	1.88	54.18
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.44	4.82	336.18	16.24	50.29	17.88	33.29	390.92	0.83	1.65	55.92
	COVID-19 (2020-21)	2.15	3.89	376.67	17.92	51.75	16.53	21.34	619.59	1.89	1.67	57.68
	Kriz Öncesi(2000-07)	4.45	-4.75	228.00	18.75	18.14	21.05	123.50	6.88	2.34	2.48	45.44
Malta	KFK (2008-09)	1.35	-3.63	296.89	19.75	19.71	19.16	89.92	-1.50	0.45	3.17	45.85
	Kriz Sonrası (2010-19)	6.03	3.08	305.28	17.52	29.99	19.70	36.69	-2.54	0.69	1.43	52.24
	COVID-19 (2020-21)	1.60	1.76	333.20	20.53	36.51	20.33	28.57	1.44	1.03	1.07	59.60
	Kriz Öncesi(2000-07)	2.38	-1.21	51.43	10.31	20.99	20.46	2.86	0.06	57.75	5.39	57.60
Meksika	KFK (2008-09)	-2.07	-1.20	56.87	11.32	22.30	22.65	2.43	0.07	97.36	5.21	57.90
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.67	-1.70	70.14	11.88	22.82	21.89	2.76	0.24	165.71	3.96	58.04
	COVID-19 (2020-21)	-1.63	0.72	80.44	12.15	23.67	19.55	2.76	-0.12	196.27	4.54	55.72
	Kriz Öncesi(2000-07)	2.06	4.58	119.88	22.08	28.57	21.16	19.87	3.62	9.98	2.28	61.75
Hollanda	KFK (2008-09)	-0.75	4.92	123.97	24.75	29.58	21.71	15.77	0.52	14.67	1.84	62.76
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.45	8.27	149.97	25.25	29.85	19.85	19.29	2.33	17.28	1.62	60.95
	COVID-19 (2020-21)	0.49	6.23	151.16	26.14	31.79	21.65	-17.64	1.06	22.68	1.97	62.25
	Kriz Öncesi(2000-07)	3.71	-4.06	67.06	18.50	17.27	19.76	4.03	-0.01	33.71	3.54	45.56
Polonya	KFK (2008-09)	3.52	-5.36	78.09	18.71	19.47	22.27	2.96	0.23	67.61	3.98	50.68
	Kriz Sonrası (2010-19)	3.71	-2.50	94.02	18.17	21.79	19.30	2.84	0.51	102.33	1.60	52.50

	COVID-19 (2020-21)	2.41	0.53	106.38	18.93	24.64	17.68	4.33	-0.25	146.42	4.21	55.55
Portekiz	Kriz Öncesi(2000-07)	1.40	-9.15	64.38	19.93	16.54	24.87	3.90	2.69	6.62	3.11	58.16
	KFK (2008-09)	-1.40	-11.06	66.78	20.54	13.98	22.03	2.63	2.32	1.86	0.88	56.46
	Kriz Sonrası (2010-19)	0.87	-1.24	79.25	18.25	16.38	16.80	4.64	-0.94	5.83	1.16	52.60
	COVID-19 (2020-21)	-1.40	-1.09	81.18	18.88	17.37	19.75	2.42	0.27	8.17	0.63	54.03
Romanya	Kriz Öncesi(2000-07)	5.55	-6.58	56.00	15.77	14.91	22.38	5.08	0.14	11.87	20.77	53.78
	KFK (2008-09)	1.90	-8.19	61.82	15.99	20.50	31.64	4.52	0.01	38.81	6.72	51.03
	Kriz Sonrası (2010-19)	3.10	-3.06	81.48	15.00	22.20	24.35	2.34	0.05	39.76	2.79	51.32
	COVID-19 (2020-21)	1.06	-6.11	82.52	18.19	20.06	23.64	2.77	-0.20	45.85	3.84	50.25
Rusya	Kriz Öncesi(2000-07)	6.99	10.55	59.43	16.94	33.55	18.10	1.89	0.26	109.47	15.00	55.58
	KFK (2008-09)	-1.30	5.19	50.91	19.31	28.92	22.14	3.75	-0.31	414.20	12.88	58.01
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.04	3.64	48.32	18.13	29.77	21.39	1.92	-0.33	401.21	6.86	59.17
	COVID-19 (2020-21)	1.48	4.51	48.26	18.65	30.99	20.62	1.42	-0.80	477.29	5.04	58.69
Slovenya	Kriz Öncesi(2000-07)	3.89	-1.21	110.87	18.73	26.99	26.25	2.77	0.13	6.70	5.55	54.55
	KFK (2008-09)	-2.02	-3.18	123.93	19.16	27.82	26.79	0.63	-0.22	0.92	3.24	56.42
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.94	3.48	146.86	19.28	26.10	19.21	2.12	0.33	0.80	1.24	53.42
	COVID-19 (2020-21)	1.94	5.70	153.58	20.64	28.75	19.60	2.27	-0.03	1.60	0.93	55.30
Slovakya	Kriz Öncesi(2000-07)	4.97	-5.38	132.57	19.83	24.96	26.09	6.83	0.10	10.09	6.54	49.35
	KFK (2008-09)	0.06	-4.80	149.16	18.76	23.49	22.78	3.15	0.15	9.27	3.11	52.72
	Kriz Sonrası (2010-19)	3.06	-1.78	178.26	18.63	25.82	21.37	2.60	0.05	2.01	1.55	52.88
	COVID-19 (2020-21)	0.76	-0.90	176.61	21.03	21.81	19.34	-0.13	-0.06	7.59	2.54	55.78
İspanya	Kriz Öncesi(2000-07)	3.68	-5.42	56.02	16.93	24.56	27.42	3.95	0.52	21.11	3.29	48.84
	KFK (2008-09)	-1.44	-6.49	51.49	19.73	23.08	25.47	2.59	0.20	15.31	1.89	50.51
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.05	0.93	62.74	19.57	21.95	18.96	2.58	0.85	43.71	1.23	46.51
	COVID-19 (2020-21)	-2.90	0.79	64.26	21.73	22.09	20.06	2.97	1.10	69.95	1.39	48.25
İsveç	Kriz Öncesi(2000-07)	3.23	5.89	80.72	25.00	28.31	22.31	5.68	1.00	19.24	1.37	58.90
	KFK (2008-09)	-2.40	6.91	87.04	25.32	28.32	23.52	5.03	0.00	34.38	1.47	58.99
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.55	4.23	85.06	25.79	27.97	23.65	1.33	0.40	52.05	1.13	59.16
	COVID-19 (2020-21)	1.61	6.22	85.66	26.12	29.90	25.27	5.85	2.07	52.66	1.33	58.78
Türkiye	Kriz Öncesi(2000-07)	5.59	-2.52	47.17	12.49	23.18	22.91	1.33	0.32	35.65	28.89	43.48
	KFK (2008-09)	-2.00	-3.43	48.67	14.63	24.05	24.44	1.95	0.26	70.65	8.35	41.43
	Kriz Sonrası (2010-19)	5.85	-4.17	53.95	14.37	25.62	28.06	1.55	0.15	89.62	9.84	45.72
	COVID-19 (2020-21)	6.65	-2.66	65.90	14.12	29.85	27.77	1.35	-0.38	60.50	15.94	44.02
Birleşik Krallık	Kriz Öncesi(2000-07)	2.62	-2.16	52.34	18.57	16.06	17.63	5.87	1.27	51.97	1.65	58.91
	KFK (2008-09)	-2.33	-3.55	55.50	21.20	14.67	16.78	4.62	2.29	62.36	2.74	58.54
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.03	-3.90	61.15	19.80	15.69	16.87	2.74	0.23	121.54	2.06	59.00
	COVID-19 (2020-21)	-1.72	-2.38	58.50	22.45	17.32	17.34	2.54	1.10	168.61	1.75	59.58
Amerika Birleşik Devletleri	Kriz Öncesi(2000-07)	2.81	-4.75	24.29	14.87	18.07	22.42	1.72	0.87	63.13	2.77	61.86
	KFK (2008-09)	-1.24	-3.67	27.31	16.37	15.45	20.02	1.71	1.19	93.16	1.74	59.60
	Kriz Sonrası (2010-19)	2.25	-2.29	28.55	14.85	17.35	20.00	1.80	0.24	120.83	1.77	58.65
	COVID-19 (2020-21)	1.59	-3.29	24.43	14.64	17.74	21.25	1.39	1.52	187.02	2.97	57.16
Güney Afrika	Kriz Öncesi(2000-07)	4.14	-1.31	48.77	16.55	19.69	15.12	1.47	1.73	11.33	4.40	48.35
	KFK (2008-09)	0.83	-3.79	57.78	17.43	20.05	20.55	2.72	0.68	32.91	8.64	47.10
	Kriz Sonrası (2010-19)	1.75	-3.31	55.38	19.00	17.50	17.34	1.08	1.19	43.90	5.17	43.75
	COVID-19 (2020-21)	-0.71	2.86	53.51	20.22	17.68	13.43	5.32	-4.04	48.82	3.91	40.55

KAYNAKÇA

- Briciu, S., Vrîncianu, M., & Mihai, F. (2009). Towards a new approach of the economic intelligence process: Basic concepts, analysis methods and informational tools. *Theoretical and Applied Economics*, 4(4), s. 21-34.
- Clerc, P. (1998). Economic intelligence. *World Information Report*, 304-317. http://cv.uoc.edu/moduls/XW00_79010_00225/web/main/m2/v5.html adresinden alındı
- Clerc, P. (1998). *Economic intelligence*. Paris: UNESCO. http://cv.uoc.edu/moduls/XW00_79010_00225/web/main/m2/v5.html adresinden alındı
- Çınar, M. A. (2023). Ekonomik veri derleme ve değerlendirme sürecinde yeni yöntem: Ekonomik istihbaratın rol ve fonksiyonu. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi)*.
- Doğan, Y. (2018). Ulusal refahın sağlanması ve korunmasında ekonomik istihbaratın rolü ve önemi. *İnönü Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi)*.
- Duramaz, S., & Gökpınar, A. R. (2017). Ekonomik istihbarat sisteminin oluşturulmasına yönelik Türkiye için yeni bir model önerisi. *Öneri Dergisi*, 12(47), s. 49-69.
- Ekren, N., & Çınar, M. A. (2023). Design of economic intelligence and comparative static analysis in advanced and emerging market economies. *Pressacademia*, 17(1), s. 124-128. <http://www.pressacademia.org/archives/pap/v17/19.pdf> adresinden alındı
- Güldiken, N. (2006). Bilginin elde edilmesi ve korunmasında ekonomik istihbarat sistemlerinin rolü. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(2), 169-182.
- Gülseçen, S. (2013). *Bilgi ve bilginin yönetimi* (1 b.). İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Leijonhielm, J. (2000). Need for economic intelligence. *National Security and The Future*, 1(3), s. 119-123.
- Levytskyi, V. (2001). Economic intelligence of the modern state. *Navy Postgraduate School (Master's Thesis)*, 1-73.
- Potter, E. H. (1998). *Economic intelligence and national security*. Canada: Carleton University Press.
- Seiglie, C., Coissard, S., & Echinard, Y. (2008). Economic intelligence and national security. C. Seiglie, S. Coissard, & Y. Echinard içinde, *War, Peace and security* (s. 235-248). Emerald Group Publishing Limited.
- Ugochukwu, U. S., & Chinyere, U. P. (2013). The impact of capital formation on the growth of Nigerian economy. *Research Journal of Finance and Accounting*, 4(9), 36-42.
- Zelikow, P. (1997). American economic intelligence: Past practice and and future principles. *Intelligence and National Security*, 12(1), 164-177.